

Briefing Het College van B&W

Hoofdpijn van het Geheugenpaviljoen

Over participatiekunst en de kunst van goed participeren

Het Geheugenpaviljoen gaat terug naar de tekentafel. Je weet wel, het geplande kunstwerk bestaande uit een restant van de oude zuidelijke ringweg, dat een plek zou krijgen in het nieuwe Zuiderplantsoen. Sommige bewoners zagen dat niet zitten en stelden een petitie op die in korte tijd veel bijval kreeg. 'Zijn we eindelijk van die betonnen ringweg af, blijft er toch nog een stuk staan', was de teneur. En waarom was dit plan vooraf eigenlijk niet met de buurt besproken?

De casus Geheugenpaviljoen legt veel bloot over hoe we bewoners tegenwoordig wel of niet betrekken bij veranderingen in hun leefomgeving. Moet iedereen het overal mee eens zijn voordat iets er komt? Moet kunst in de openbare ruimte altijd mooi zijn? En als iedereen overal over mee mag praten, leidt dat dan wel tot goede oplossingen of neemt het risico op homeopathisch verdunde middelmaat alleen maar toe?

Het is de hoogste tijd om erover in gesprek te gaan. De directe aanleiding is het besluit van de gemeenteraad dat de participatie rond het Geheugenpaviljoen 'opnieuw moet'. Hoe betrek je bewoners het best bij de stadsontwikkeling? Welke rol speelt participatie? Hoe ziet een goed participatietraject eruit, en vooral: wat levert dat op? Kan het plannen beter maken en ondertussen ook zo veel mogelijk handen op elkaar krijgen?

Blok 1: de casus Geheugenpaviljoen

Met **5.1.2e** (Kunstpunt), Lorien Beijaert (Studio LA) en **5.1.2e** Conijn (Kunstenlab)

Even vooraf aan iedereen, ook aan de zaal:

- Wij zijn geen discussieprogramma. Ons college analyseert, voert het gesprek en zoekt naar oplossingen. Niets meer en minder dan dat.
- Roepen vanuit de zaal mag best, maar heeft niet zoveel zin: het is een live podcast. We voeren het gesprek hier eerst aan tafel. Daarna is er volop ruimte om nog door te praten.
- We staan bewust niet tot in den treure stil bij het Geheugenpaviljoen. We willen vooral lering trekken uit deze casus en blootleggen wat er beter kan – zo niet moet.

Gasten eerste blok:

5.1.2e is projectleider kunst in de openbare ruimte bij Kunstpunt Groningen. Voor wie nog steeds niet weet wat dat is: dat is de nieuwe naam van het CBK. **5.1.2e** was vanuit Kunstpunt nauw betrokken bij het Geheugenpaviljoen en het al eerder opgeleverde Geheugenbalkon.

Lorien Beijaert is de L van Studio LA, een maatschappelijk geëngageerde architectuurstudio, gevestigd in Amsterdam. Ze vormt LA samen met **5.1.2e** Mačkić. De A dus van LA. Voor wie dat belangrijk vindt: Lorien heeft een Groninger connectie want ze studeerde aan Academie Minerva.

5.1.2e Conijn is directeur van Kunstenlab in Deventer, het zelfbenoemde experimentele presentatie- en productiehuis voor hedendaagse kunst in Oost-Nederland. Zeg maar het

CBK van Deventer, of het Kunstpunt van Deventer. Al zou je Kunstlab ook het Kunstpunt van Groningen kunnen noemen.

Over het Geheugenpaviljoen:

- 5.1.2e, om meteen maar met de deur in huis te vallen: wat is hier misgegaan?

5.2.1

- Voor wie onder een steen geleefd heeft: dat Geheugenpaviljoen, wat is het, wat is het verhaal en waarom is het belangrijk?
- Kunstpunt en voorganger CBK hebben een enorme rijke traditie in publieksparticipatie rond kunst in de openbare ruimte. Vrijwel smetteloos. Wat was er hier anders dan anders?
- Kunst in de openbare ruimte heeft altijd natuurlijk iets precairs. Het staat immers in de openbare ruimte. En iedereen vindt er dus wat van – of kan er wat van vinden. Wat kan er wel en wat kan er niet?
- Is kunst in de openbare ruimte per definitie middelmaat en weinig uitgesproken? En hoe ga je om met de discussie over smaak, mooi en lelijk?
- Lorien, dit is niet de eerste keer dat jullie zo'n type ontwerp maken: een 'memorial', nog los van het Geheugenbalkon. Jullie zijn als bureau heel erg bezig met monumenten, herinneringen in de stad, dialoog en de waarde van de openbare ruimte. Waar komt dat vandaan?
- 'Waarom zijn er geen Groninger kunstenaars gevraagd' was een van de kritieken. Enigszins wonderlijk natuurlijk want andersom zou dat impliceren dat Groninger kunstenaars nooit buiten de eigen gemeentegrenzen zouden mogen werken. Maar als Kunstpunt hebben jullie natuurlijk ook een taakstelling ten aanzien van die Groninger kunstenaars. Hoe werkt dat door in de Kunst in de Openbare ruimteprogramma's?
- 5.1.2e, jij kende de casus tot voorkort nog niet. Herken je de discussie? En wat vind je in algemene zin van het ontwerp dat er nu ligt?

5.2.1

- Als we alles overnieuw konden doen, wat hadden we dan anders moeten doen? En vooral: wat leren we hiervan voor volgende keren?
- Waar in de gemeente lopen momenteel nog meer kunst in de openbare ruimte-trajecten?

Blok 2: de kunst van goed participeren

Met Stadsbouwmeester

5.1.2e

- Wil je nog wat kwijt over het geheugenbalkon?
- Alweer een jaar Stadsbouwmeester.... Heeft het vooroordelen ontkracht of bevestigd?
- Participatie: hoe lang bestaat dat woord eigenlijk al in de architectuur, stedenbouw en stadsontwikkeling? Ligt het aan ons, of is het vrij nieuw?
- Vanuit jouw eigen werk als architect, dus los van het stadsbouwmeesterschap: hoe betrek jij het liefst bewoners, omwonenden en andere belanghebbenden bij de plannen die je maakt?
- Wat zijn de succesfactoren van goede participatie?

5.2.1

5.2.1

- Heb je als architect ook de ruimte om die participatie - laten we het toch nog zo maar even noemen – zelf vorm te geven?
- Hoort bij het maken van goede plannen niet als vanzelfsprekend dat je bewoners het liefst zo vroeg mogelijk, meeneemt in alle opgaven, complexiteiten en afwegingen? Niet alleen omdat het moet, maar ook en vooral omdat plannen er gewoon beter van worden?
- Wij zagen een project voorbijkomen in het aardbevingsgebied waar we bijna vrolijk van werden: in Appingedam, aan de Westerdraai. [Gezien?](#) Daar was al heel vroeg met bewoners en experts samen de ambitie bepaald. Mooi voorbeeld?
- Jullie werken als stadsbouwmeesters aan een nieuwe omgevingsvisie voor Groningen. Hoe willen jullie daar bewoners bij betrekken?

5.2.1

- Welke lessen trek jij uit het Geheugenpaviljoen?